

Beretning 2019

Beretning:

I 2018 fejrede vi vores 90 års jubilæum med mange forskelligartede arrangementer, og aldrig har vi set så mange i optog med dragter, så mange gæster på selve Møllebanken og så mange gæster til ballerne. Med det flotteste vejr hele sommeren var der stort set ikke noget, man ikke kunne glæde sig over, ja vel bortset fra, hvis man var landmand, og afgrøderne manglede vand.

De billige færgebilletter i skuldærsæsonen trækker rigtig mange gæster til øen, og vi må begynde at overveje, om Sønderhos natur og kulturmiljø fortsat kan stå distancen. Bilerne bliver flere og flere og større og større og manglen på P-pladser i og omkring byen bliver mere og mere åbenlys. Fonden Gamle Sønderho har nedsat en arbejdsgruppe, som skal afdække behovet for P-pladser og finde de kommunale matrikler, som kan indrettes til P-plads. Fonden og Borgerforeningen sendte en ansøgning til kommunen om at indrette den gamle strandingsplads på Sønderho Strandvej til offentlige P-pladser. Den ansøgning blev imødekommet, så nu bliver der lagt underlag og afmærket til 25 P-pladser. Måske bliver der ligefrem en ladestation til el-biler. Ja, ja små skridt fremad er også på sin plads. Biltrafikken skal snarest begrænses i bykernen, og det er ikke nogen nem opgave at løse.

Som I formentlig har bemærket, er der opsat forklarende gadeskilte i Sønderho. Vi fik en anmodning fra Fanø Kommune om at deltage i arbejdsopgaven, og jeg sagde selvfølgelig straks ja, det kunne vi da sagtens klare. Så Kim Holst og jeg gik ind i udvalget. Der gik dog ikke lang tid, før det gik op for mig, at det var for stor en mundfuld for os, tænk hvis vi lavede fejl, så jeg kontaktede Per Hofman og bad om hjælp. Per sagde straks ja, og da jeg indsendte det første forslag til tekster, blev den pædagogiske pisk svunget over vores hoveder. Per forskede i hvorledes reglerne var for retskrivning af gadenavne og granskede i Sønderhos kulturhistorie. Gadenavnene skal skrives i 2 ord med STORT bogstav i hvert ord. Den sidste regel kaldes nu på forvaltningen for en Per Hofman. Projektet blev til med megen skriveri frem og tilbage. Udarbejdelse af diverse prøveskilte på Per Hofmans printer, vandren rundt i Sønderho og til sidst var jeg så panikslagen, at jeg var parat til at aflyse hele molevitten. Så kom skiltene, de blev sat op, og ved I hvad – ingen kommentarer overhovedet, og hvad er det mon tegn på? Ja i Sønderho – at det faktisk er helt i orden. Jeg troede, at jeg skulle sættes på hjul og stejle ude foran Lorenzens Butik.

Sønderho har det som de fleste steder – der kan være høj himmel, solskin og stille vejr, og alt er fred og ro og fordragelighed. Pludselig blæser det op og en tsunami

skyller hen over vores lille idylliske samfund. Behøver jeg at sige revision af den bevarende lokalplan 19? Som også nævnt på sidste års generalforsamling har Fonden været på forkant, sammen med gode kompetente borgere fra Sønderho er der blevet indsendt forslag til revision ud fra den foreliggende tekst i den gamle lokalplan. Derfor var vi også velforberedte, da der blev indkaldt til borgermøderne, hvor Fanø Kommune på smukkeste vis fremlagde deres foreløbige forslag til debat. Begge borgermøderne blev afholdt i forholdsvis god ro og orden, og vi måtte jo konstatere med beskæmmelse, at forvaltningen var mere restriktiv i deres oplæg, end vi havde turdet at være. Alt i alt en positiv oplevelse. Vi blev inddraget i intern høring sammen med Sydvestjyske Museer, så vi syntes selv, at vi havde rigtig god indflydelse på det endelige resultat. Det var derfor et chok at blive ringet op af forvaltningen, som forsigtigt ville høre, om vi havde været med til det sidste byrådsmøde, for der var jo sket noget med forvaltningens oplæg efter politisk behandling. Jeg kiggede på videoen, og det viste sig, at et alternativt flertal havde fået indført et nyt afsnit 11.1 "Det skal være tilladt at opsætte solceller på facader og tage, på betingelse af, at det ikke kan ses fra vej og at anlægget falder i omgivelserne.

Du gode!! – jeg kan betro jer, at det meste af foråret gik med læserbreve, underskriftindsamling, opfordring til vores rare medlemmer om at afgive høringssvar, hvis I var enige i, at dette måtte ikke ske. Flere af vores havde desuden til de store organisationer, BYFO, Historiske Huse, Landsforeningen til bevarelse af bygnings og Landskabskultur. Vi henvendte os selv til Slots- og Kulturstyrelsen, som beklagede, at det formentlig ikke ville være muligt for dem at aflevere et høringssvar, da det skulle igennem alle kontorerne og måske ende på ministerens bord. Den 22. marts, den sidste dag inden fristen udløb, kom det længe ventede brev fra Slots- og Kulturstyrelsen. Styrelsen betragter Sønderho som kulturarv af national betydning, og man ønskede derfor at gå i dialog med Fanø kommune om alternative løsninger. Dialogen endte ud, med at afsnit 11.1 kom at lyde således: det skal ikke være tilladt at opsætte solceller eller solpaneler i Sønderho.

Nogen husker måske, da Marianne Jelved som festtaler til Sønderhodag i 2015 introducerede os for begrebet Immateriel Kulturarv og opfordrede til at arbejde for optagelse på Unescos immaterielle kulturarvsliste. Det efterfølgende år var det kulturminister Bertel Haarder, som kom på besøg, og jeg forsøgte virkelig at overbevise ham om, at disse unikke traditioner skulle med på kulturarvslisten. Det var han ikke enig i, hans forståelse af immateriel kulturarv i Danmark handlede om de mere generelle traditioner, såsom folkehøjskolen, hygge, folkedansen o.s.v. Så bliver

Mette Bock kulturminister, og hun beslutter sig for, at nu skal Danmark ind på den liste. Første skridt på vejen er optagelsen på fortegnelsen, som kulturministeriet har oprettet, hvor alle kan søge om at komme på. Det kom vi den 15. november sidste år. Nu har vi ca. 2½ år til at færdiggøre den proces, så vi forhåbentlig den 15. november 2021 kan indsende den endelige ansøgning til Kulturministeriet. Det er den til hver tid siddende kulturminister, der suverænt bestemmer, hvad der skal sendes videre til Unesco., så nu skal der arbejdes på, at få Joy Mogensen som festtaler til Sønderhodag enten i 2020 eller 2021.

At samles skilles ad, velkommen og farvel, at blive kendt og glemt, ja det er livets del, at nyde vennelag og savne det igen og frem på ny at søge sig en trofast ven. Denne smukke sang skal vi høre mere om senere, men jeg nævner den i min beretning, fordi det er et godt billede på lodseddelpigerne og deres arbejde i ugen op til Sønderhodag. I år har vi haft 28 piger i alderen 6 til 12 år, som trofast møder op i Forsamlingshuset hver morgen i Fanødragt og får bundet deres klude. Pengene fra dagen før bliver talt op, der bliver uddelt nye lodsedler, og en ny anstrengende dag venter. Men de gør det!. Mange af pigernes mødre var selv lodseddelpige tilbage i tid, så vi kan sige, at denne tradition ofte går i arv. De smukke brudepiger og bruden, som I skal opleve i morgen på Møllebanken har alle været lodseddelpiger, de har gået til bal i forsamlingshuset siden da, har lært at danse sønderhoning og står nu foran et af højdepunkterne i deres liv: at danse på Møllebanken. De har knyttet nogle bånd, etableret nogle venskaber, som aldrig forsvinder, uanset hvor henne i verden de kommer. De vil fortsat mødes hver sommer i Sønderho, og mon ikke deres kommende døtre også skal være lodseddelpiger. Lodseddelpigerne er en af støttepillerne i dette hus, som vi kalder Fonden Gamle Sønderho. Tak til dem og tak til deres forældre, som trofast støtter op. I denne forbindelse vil jeg også knytte en særlig tak til vores dragtudvalg, som i de sidste uger har slidt og slæbt både med lodseddelpigerne og kludebinding og ikke mindst med dragtudlejningen, som i år har fundet sted i gymnastiksalen i den gamle skole. Det var godt at komme væk fra Lorenzens loft til masser af plads, lys og luft. Gode aktive medlemmer hjalp med at flytte, også tak til dem. Vi har i år udlejet ca. 120 dragter, endnu en rekord. Jette Mikkelsen, du har værsgo at holde dig på benene, for vi kan ikke undvære dig.

I morgen er det Søndehodag, vejret bliver tilsyneladende fint, forstået på den måde, at det bliver køligt, overskyet, 10m/sek, så vi kan holde ud at være i dragt, og møllevingerne kan køre.

Tak til Mette Brinch for det fine fotoalbum og tak til Anker og Lise Pedersen, som har foræret os Ankers mor Sigrid Pedersens fanødragt.

Susanne Winsløw

Formand